

19.3.2018

Julkinen

FATF arvioimassa Suomen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen tilannetta

Kirjoittaja: Anne-Mari Juutinen, riskiasiantuntija

- Maatarkastus kestää noin kaksi vuotta, arviointiraportin käsittely helmikuussa 2019
- Suomi viimeinen arvioitava Pohjoismaista
- Mikä FATF?

OECD:n yhteydessä toimiva rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaan keskittyvä toimintaryhmä FATF (Financial Action Task Force) tekee parhaillaan Suomesta maa-arviota, jossa se arvioi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen ja selvittämisen tilannetta Suomessa. FATF on arvioinut Suomen tilannetta edellisen kerran vuonna 2007, minkä jälkeen arvioinnin kriteereitä on tiukennettu. Edellisellä kerralla FATF arvioi lähinnä suositustensa ns. teknistä vastaavuutta, eli sääntelyn organisointia ja teknistä toimeenpanoa. Suosituksia ja maa-arviointiprosessia on uudistettu vuonna 2012, ja nyt käynnissä olevalla arviointikierroksella tarkastellaan teknisen vastaavuuden lisäksi myös rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittämistoiminnan tehokkuutta.

Suomessa FATF-maatarkastuksen koordinoinnista vastaa sisäministeriö, ja koko prosessiin osallistuu Suomesta suuri joukko viranomaisia, yrityksiä (ilmoitusvelvollisia) sekä muita sidosryhmiä. Finanssivalvonta on yksi maatarkastukseen osallistuvista valvovista viranomaisista. Finanssivalvonnan toiminnan arviointi muodostaa maa-arvioinnissa yhden keskeisen osan, sillä sen valvonnassa oleva finanssisektori on keskeinen rahanpesulain mukainen ilmoitusvelvollisryhmä.

Maatarkastus kestää noin kaksi vuotta, arviointiraportin käsittely helmikuussa 2019

Maatarkastusprosessi noudattaa tarkkaa metodologiaa, arviointimenettely on kaikille jäsenvaltioille samanlainen. Metodologiassa annetaan kriteerit FATFin 40 suositukseen liittyvien osa-alueiden arvioimiseen. Prosessi kestää kokonaisuudessaan noin kaksi vuotta. Arvioon sisältyvät paikan päällä tapahtuvat tapaamiset järjestetään Helsingissä touko-kesäkuussa 2018, ja ne kestävät noin kaksi viikkoa. FATF tapaa viranomaisten lisäksi myös useita rahanpesulain soveltamisalan piiriin kuuluvia yksityisen sektorin toimijoita.

FATF järjesti Suomen maa-arvioon osallistuville tahoille koulutuksen arviointiprosessista keväällä 2017. Osallistujien joukossa oli Finanssivalvonnan valvottavien edustajia eri sektoreilta, kuten luottolaitoksista, maksulaitoksista ja sijoituspalveluyrityksistä. Tapaamisiin osallistuville yksityisen sektorin toimijoille toimitetaan kevään kuluessa FATFin laatima kirjallinen ohjeistus tapaamisiin valmistautumista varten. Maa-arvioinnissa ei tarkasteta yksittäisten ilmoitusvelvollisten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoimintaa, vaan FATF arvioi ennemminkin sääntelyn noudattamista ja toiminnan tehokkuutta. Arvio keskittyy yhteiskunnan rakenteisiin ja viranomaistoimintaan rahanpesun estämisen näkökulmasta. Suomen maa-arviointiraportti käsitellään FATFin työryhmissä ja yleiskokouksessa helmikuussa 2019.

Suomi viimeinen arvioitava Pohjoismaista

FATF on tehnyt muutaman viime vuoden aikana maa-arviot myös muista Pohjoismaista: Norjasta, Ruotsista, Tanskasta ja viimeisimpänä Islannista. Arvioinnit ovat olleet naapurimaissamme samankaltaisia kuin käynnissä oleva maatarkastus Suomessa: monivaiheisia, intensiivisiä ja viranomaisia työllistäviä. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittämistoiminnan tehokkuuden arvioinnin kriteerit ovat tiukat, ja tämä on näkynyt useiden maiden saamista arvioinneissa. FATF on antanut useille valtioille kritiikkiä siitä, että rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvonta ei ole riittävän riskiperusteista ja että viranomaisilla ei ole riittävästi resursseja toiminnan järjestämiseksi vaatimusten mukaiseksi. Esimerkiksi valvonnan tehokkuutta arvioitaessa FATF käyttää yhtenä mittarina rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvien tarkastusten ja muiden valvontatoimenpiteiden lukumääriä sekä annettuja sanktioita. FATFin maatarkastuksissa antamien toimintasuositusten täytäntöönpanoa seurataan tarkastuksen jälkeen, ja jäsenmaat raportoivat niistä kokouksissa. Esimerkiksi vuoden 2007 maa-arvioinnin jälkeen Suomi raportoi vuoteen 2013 saakka arvioinnissa esitettyjen suositusten täytäntöönpanosta.

Mikä FATF?

FATF (Financial Action Task Force) perustettiin vuonna 1989. Sen toiminta rinnastuu monelta osin hallitusten välisten järjestöjen toimintaan. FATFin mandaattina on laatia standardeja rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja muiden kansainväliseen rahoitusjärjestelmään kohdistuvien uhkien torjumiseksi sekä lainsäädännön ja viranomaisten toiminnan tehostamiseksi. Näistä tärkeimmät ovat rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja joukkotuhousoseiden rahoittamisen torjuntaa koskevat suositukset. FATF arvioi jäsentensä lainsäädäntöä ja viranomaisten toimintaa arviointi- ja seurantaraporttien avulla. Suomea koskeva viimeisin seurantaraportti hyväksyttiin kesäkuussa 2013. FATF antaa myös säännöllisin väliajoin julkilausemia valtioista, joiden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittelyjärjestelmät eivät täytä kansainvälisiä velvoitteita.

19.3.2018

Julkinen

FATFin jäsenenä on tällä hetkellä 35 valtiota ja kaksi alueellista järjestöä, jotka ovat jäsenenä sitoutuneet työskentelemään yhteisesti FATFin tavoitteiden puolesta. Suomi hyväksyttiin jäseneksi vuonna 1991. Jäsenenä Suomen hallitus on poliittisesti sitoutunut noudattamaan FATFin suosituksia ja osallistumaan maatarkastuksiin. Päätöksenteko tapahtuu suurimmaksi osaksi täysistunnossa (Plenary), ellei käsiteltävä asia luonteeltaan edellytä ministeritason päätöksentekoa.

[FATFin kotisivuilla](#) on muun muassa FATFin suositukset (FATF Recommendations), jäsenmaiden maatarkastusraportit, julkaisuja korkeariskisistä maista ja muista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvistä asioista ja tilaisuuksista.